

HECE

EKİM 2020

Şiir Buluşmaları:

Ali K. Metin ile Poetika, Barbar Şiir ve Eleştiri Üzerine...

Yakın Bakış:

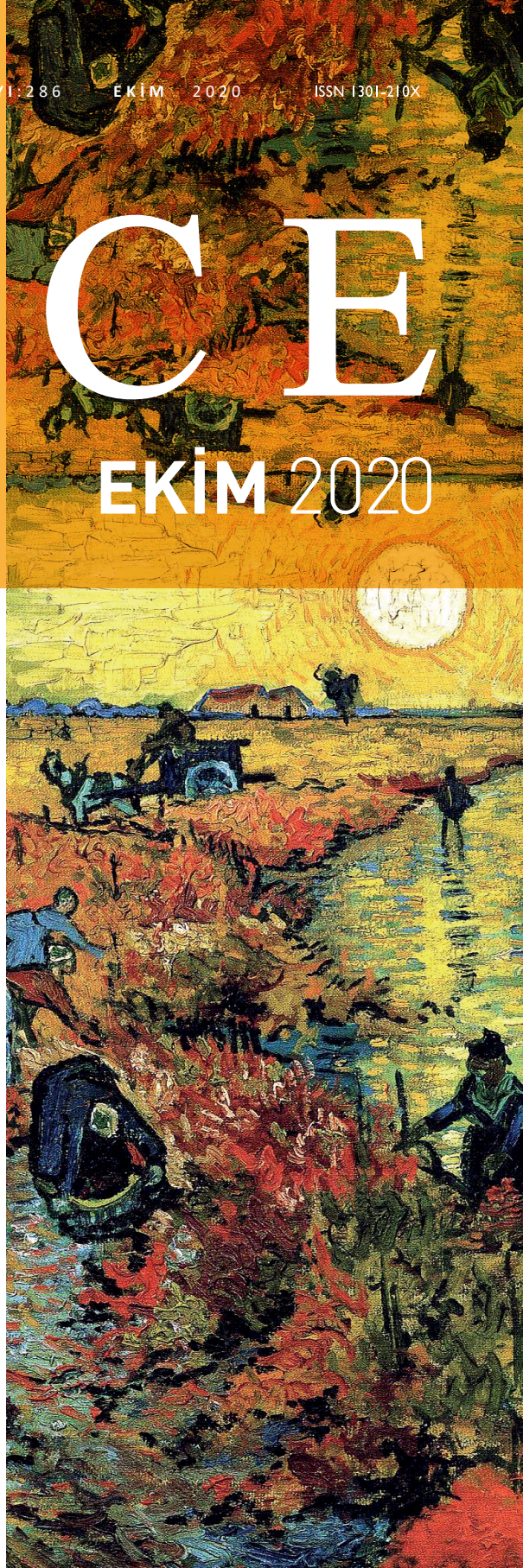
Ersin Nazif Gürdoğan: Adem Turan ve Âtîf Bedir yazdı

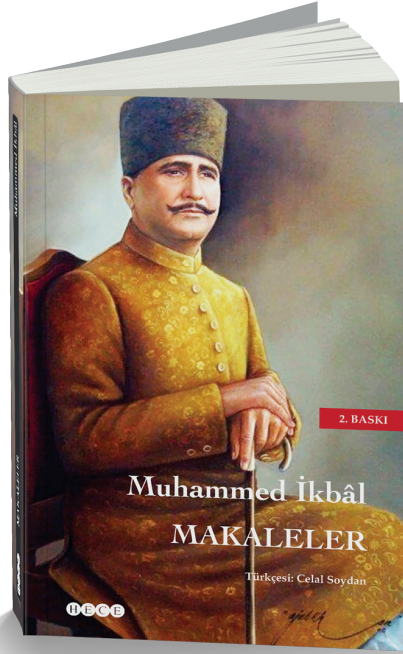
Çeviri:

Edgar Allan Poe'dan "Çanlar" Şiiri
Faruk Uysal Çevirisiyle

Rasim Özdenören / İrfan Çevik / İhsan Deniz /
Ali Göçer / Mustafa Ruhi Şirin / Mehmet Narlı /
Şakir Kurtulmuş / Ali K. Metin / Mehmet Aycı /
Adem Turan / Mustafa Uçurum / İbrahim Yolalan
/ Leyla Arsal / M. Ali Köseoğlu / Yasin Mortaş /
Eyyüp Akyüz / Yunus Emre Altuntaş / Cengizhan
Konus / Ethem Erdoğan / Bilal Can / Aziz Kağan
Güneş / Mehmet Doruk Kandemir / Buse Mine
Lülenler / Edgar Allan Poe / Faruk Uysal / Selin
Karacan Işık / Muhammet Erdevir / Arzu Özdemir
/ Cihan Aktaş / Yakup Altıyaprak / Dilek Çetindaş
/ Ömer Aksay / Âtîf Bedir / Hale Nur Yenihançer
/ İbrahim Eryiğit / Nisanur Özboduç / İbrahim
Demirci / Zelkif Yıldırım / Tarık Ateş / Fevzi Yetkin
/ Ömer Doğru / Hayrettin Durmuş / Nedim Özsoy

286

MAKALELER

Muhammed İkbâl

Düşünce, 238 Sayfa

İslam dünyasının en büyük düşünürlerinden biri olan İkbâl'in temel hedefi, Batı kültürünün Müslüman toplumlar üzerindeki zayıflatıcı, hatta yok edici etkilerine karşı entelektüel düzeyde mücadele öğretisini toplumun her kesimine yaymaya çalışmak olarak özetlenebilir. İslam dünyasında yüzyıllardır süregelen durağanlığın kırılmasını zorunlu gören İkbâl'in öncelikli amacı, İslami düşünce yapısını derinlemesine inceleyip çağın şartlarına göre yeniden yapılandırmanın yolunu açmaktır. İkbâl'in çeşitli zamanlarda yazdığı makaleler toplu bir şekilde bu eserde yer almaktadır. Bu makaleler, İkbâl'i okumak, anlamak ve yorumlamak isteyenlere katkı sağlayacaktır.

AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ YIL:24 SAYI:286 EKİM 2020

ISSN 1301-210X

HECE

EKİM 2020

286

K küne

HECE

AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ

ISSN 1301-210X

YIL: 24 **SAYI:** 286

Ekim 2020 (Her ayın birinde yayımlanır.)

Yayın Türü: Yerel Süreli

Hece Yayıncılık Ltd. Şti. Adına Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü:

Ömer Faruk Ergezen

Genel Yayın Yönetmeni

Rasim Özdenören

Yayın Kurulu

Âtîf Bedir, Cafer Haydar, Faruk Uysal, İbrahim Demirci

Yönetim Yeri

Konur Sk. No: 39/1 Kızılay/Ankara

İletişim

Tel: (312) 419 69 13 Fax: (312) 419 69 14 P.K. 79 Yenişehir/Ankara

www.hece.com.tr

e-mail: hece@hece.com.tr

 twitter.com/hecedergi

 facebook.com/hecedergisi

Son Okuma: Âtîf Bedir, İbrahim Demirci

Teknik Hazırlık: Hece

Kapak: www.sarakusta.com.tr

Baskı: Emsal Matbaa Tanıtım Hizmetleri San. ve Ltd. Şti

2020 Yılı Abone Bedeli:

Yıllık: 250 TL.

Kurumlar İçin: 649 TL.

Hece+Heceöykü: 350 TL.

(2020 Yılı Dergi Aboneliğine 2020 Özel Sayıları Dâhildir)

Yurt Dışı: 150 Euro

Posta Çeki: 149582

Hece Basın Yayın Ltd. Şti.

Gelen yazılar yayımlansa da yayımlanmasa da geri verilmez.

İlkelerimize uymayan ilanlar alınmaz.

Baskı Tarihi: 30. 09. 2020

İÇİNDEKİLER

ÖNYAZI

Rasim Özdenören / Bir İşin Adamı mı Olur, İnsanı mı? / 5

ŞİİR

İrfan Çevik / Köle / 7

İhsan Deniz / Sırr-ı Kader / 8

Ali Göçer / Bir Resim Çalışması / 11

Mustafa Ruhi Şirin / Çocuklar İçin İstanbul Şiirleri / 13

Mehmet Narlı / Biyografik Fragmanlar-5 / 14

Şakir Kurtulmuş / Irmağın Kıyısında / 15

Ali K. Metin / İnsan Suretinde Sekiz / 16

Mehmet Ayçi / Kanca / 18

Adem Turan / Hazırlık / 19

Mustafa Uçurum / Biriktirdiğim Uçurum / 21

İbrahim Yolalan / Düşman / 22

Leyla Arsal / Kuzgun / 23

M. Ali Köseoğlu / Sakuralar Çiçek Açtı mı / 25

Yasin Mortaş / Sicim / 26

Eyyüp Akyüz / Tarumar Bahçeler / 28

Yunus Emre Altuntaş / Varınca Söylerim / 29

Cengizhan Konuş / Cennetten Kovulan / 30

Ethem Erdoğan / Söz Aydınlığı / 31

Bilal Can / Yeni Keşfedilen Dünyada Bir Gezegen / 32

Aziz Kağan Güneş / Şair İmdat / 34

Mehmet Doruk Kandemir / İnce Defterler / 35

Buse Mine Lülenler / İlya / 36

ÇEVİRİ SAYFALARI

Edgar Allan Poe / Çanlar / Çeviren: *Faruk Uysal* / 37

ÖYKÜ

Selin Karacan Işık / Davet / 44

Muhammet Erdevir / Takvim Kurguları / 48

Arzu Özdemir / Bilmece / Vizyon Sahibi / Eksiltili / 54

YAZILAR

Cihan Aktaş / Bağlantı Ustası Bir Asım / 55

Yakup Altıyaprak / Hermeneutik ve Anlamın Siyasallaşması / 58

Dilek Çetindaş / Zamanın Hanımefendisi: Adalet Ağaoğlu'nun Sanatına Dair / 65

ŞİİR GÜNDELİKLERİ

Ömer Aksay / Şiire Dair Kaydedilen Notlar / 72

ŞİİR BULUŞMALARI

Ali K. Metin ile Poetika, Barbar Şiir ve Eleştiri Üzerine... / **Yöneten:** Faruk Uysal

Katılımcılar: Âtîf Bedir, Hale Nur Yenihañçer, İbrahim Eryiğit, Leyla Arsal, Nisanur Özbođuç / 76

OKURYAZARIN NOTLARI

İbrahim Demirci / UzunçarŐının Uluları / 98

PORTRE

Mehmet Aycı / Çırak / 101

BENİM FİMLERİM

Zelkif Yıldırım / Robert Bresson / Journal D'un Curé De Campagne (1951) / 103

HECE POSTASI

Faruk Uysal / 108

YAKIN BAKIŞ

Adem Turan / Coğrafiyanın Őahidi: Ersin Nazif Gürdoğın / 114

Âtîf Bedir / Ersin Nazif Gürdoğın'ın Müslümanca BakıŐı / 122

ÇEŐİTKENAR

Tarık Ateş / İki Şair İki Ölüm / Buzdokuz Dergisi Çıktı / 126

Mehmet Aycı / "Eller Aldı Yârini Ben Aldım Kemençeyi" / 128

Fevzi Yetkin / Ruh da Gıda Zehirlenmesi YaŐar, Vah ki Bilince! / 130

KİTAPLIK

Ömer Doğru / Korkunun Felsefesi veya Kalbin Paradoksları / 132

Hayrettin Durmuş / Edebiyat Atlası / 137

Nedim Özsoy / HakediŐ Raporu / 140

Ethem Erdoğın / Sonra AŐk Olur Her Yenilgi / 143

Rasim Özdenören

BİR İŞİN ADAMI MI OLUR, İNSANI MI?

Türkçede söyleyişte bir işin adamı mı deriz, insanı mı?

Birine bir iş layık görüldüğünde “bu işin adamı bu kimse-dir” mi deriz, yoksa “bu işin insanı bu kimsedir” mi deriz?

İşin adamı olur, insanı olunmaz.

Son zamanlarda “iş adamı” yerine “iş insanı” demek yaygınlaştı. Veya “bilim adamı” yerine “bilim insanı”...

Türkçede “iş insanı” veya “bilim insanı” diye bir deyim yok. “İş adamı” “bilim adamı” deyimleri var.

Batı dünyasında kadın hakları savunucularının hukuken ve sosyal açıdan haklı oldukları yanlarının bizim ülkemizde tümüyle geçerli olduğunu ileri sürmek mümkün görünmüyor.

Batı dünyasında kadın haklarını savunanlara *feminist* deniyor. Feministlerin özellikle ABD’de en azından farklı ücret uygulaması yönünden yerden göğe bir hakkı savundukları açıktır. Orada erkeklerle kadınların ücretleri arasında fark gözetiliyor. Ve aynı işi yapan kadınlara erkeklere göre daha az ücret ödeniyor. Kadınların buna isyan etmek ve haklarını savunmak elbette aksi iddia edilemeyecek kadar haklarıdır. Bizim ülkemizde ise aynı işi gören erkek ile kadına farklı muamelede bulunulmuyor. Konunun abartılarak bütün alanlara teşmil edilmesindeki yanlışlığı görmek gerekiyor.

Türkçede adam kelimesi aynı zamanda insan anlamına gelir.

Dolayısıyla kimi feministlerin bu kelimedede bile bir ayrımcılık güdüldüğü vehminin gerçeklikte bir karşılığı yoktur.

Adam kelimesinin erkek kişi anlamında kullanıldığı yerler kuşkusuz var. Ancak bu kelime münhasıran erkek kişi anlamıyla kayıtlı değil.

Örneğin: “Müzakerede yer alanların çoğu edebiyat camiasının adamıydı” cümlesinde geçen adam kelimesi yalnızca erkekleri kapsamıyor, ayırım yapmadan kadın-erkek her iki cinside kapsıyor.

Veya birinden bahsedilirken: “O kadın filancaanın adamıdır” dendiğinde bu cümleden hangi anlamı çıkarırız? O kadın kişinin birinin nezdinde çalıştığını, ona destek çıktığını, ona

yardımcı olduğunu anlarız.

Veya dense ki: “Şuraları toparlayacak bir adam bulun!” Buradaki adam kelimesinden illa erkek biri bulunsun anlamı çıkmaz, erkek veya kadın oraları toparlayacak bir kişi anlaşılır...

Aynı şekilde “bilim adamı” denildiğinde bilim alanında çalışan kimse anlaşılır, illa erkek kişi anlaşılmaz.

“Türkan Rado, Roma Hukuku dalında sıkı bir bilim adamı idi.” cümlesinde geçen “adam” kelimesinde de keza erkek kişi anlamı yoktur.

Türkçede adam kelimesi kural olarak insan anlamında kullanılır. Erkek kişi anlamında kullanıldığı yerlerde ise zaten bağlamından açıkça belli olur.

İngiliz Başbakanlarından Winston Churchill’e izafe edilen bir anekdot aktarılır. Churchill, bir konferansını bitirdikten sonra kadın dinleyicilerden biri söz almış ve sormuş: “Efendim, konuşmanız boyunca hep erkeklerden (men) bahsettiniz, kadınları (women) hiç anmadınız, niçin?” Churchill gülümseyerek şu cevabı vermiş: “Men embraces the women!” Zekice kelime oyunu yapıyor, “erkek (veya buradaki kullanılışı ile adam) kelimesi kadını da kapsar” diyor. “Embrace” kelimesi kucaklamak anlamına da geliyor...

Ben, Türkçede “bilim insanı” veya “iş insanı” deyişlerini yadırgıyorum.

Bu uğraşlar zaten insanın işidir, insandan başka yaratıkların bilimle veya iş hayatıyla ilgisi olmaz.

Kimi feministlerin işgüzarlığına bakarak dil ile oynamayı onaylamıyorum.

“Bilim adamı” deyiminin illa erkekleri hedeflediği farz edilerek kadınları ayrıca belirtmek gerektiğinde “bilim kadını” denebilir. Veya “bilginler”, “kadın, erkek bilim erbabı veya öğretim üyeleri”, “bilim camiası veya topluluğu” deyimlerinden biri seçilerek söylenebilir.

Türkçe zamirlerde zaten cinsiyet ayrımı gözetilmez, gözetilmiyor. Dilimizdeki “oğul” kelimesi eril ve dişil her iki cinsi birden ifade ediyor. Ancak zamanla bu kelime sadece erkek evladı ifade eden bir kapsama büründürülmüş.

İrfan Çevik

KÖLE

I

soyut bir gözyaşıymış hakikat
hiçbir gözden akmayan
sessiz harflerin sessizliğinde
konuşur dururmuş kendi kendine

II

kuş uçuşu yalnızlıklarla
aşka ayar vermek niye
ben seni sevdim çünkü nehirler
yatağında uyusun diye
en çok akşamları büyürmüş korkular
esmeyen rüzgârlar artığı
karıncalara bakarak çeşitlendim
yetmedi mürekkeğim
zulüm sonsuz sıcırayışlarla gelir üstüne
duvarların yoksa yaslanacak

III

ben gideyim hüznün
gelmesin peşimden
uzun bir susuşmuş bahtımın sevdiği
konuşmak denilen vadilerde
uçurumda bir ölüm rengiymiş yaşamak
ıslanmış gözlere baka baka
kör mü dedin körpe mi
sürüp giden köleliğimiz

İhsan Deniz

SIRR-I KADER

Mustafa Kara'ya

Ağaçların kalbinde sadece torunlar
iz bırakır. Buzu kurutma bilgisi yalnız
onlara aittir. Bir dede kollarını nasıl
bağlarsa öyle. Öyle, nasıl sevinirse..
Biz diz ağrısı ve öksürükten anlamayız,
sığırcık yavrularını dost biliriz sadece.
Pancar demetleri önümüzden çekilmese de.

Nefes damla damla uçuşurken
birden yaz gelir. O pahalı sessizlik, bir elma
çekirdeğine doluşmanın hatırası olur.
Kalır çehrede tebessüm dolu saatler,
kalır cemâl ve celâl aynası sofranın avlusunda.
Mahabbet bir kelebeğe su vermenin
huşûunda salınır.

Nedense kederlenir zencefile dikkat. Zekâ
torunların boyunu aşar. Turuncu göz
her şeyin farkındadır, kalbi adım
adım suların mayısına yaklaşır.

Esas ben yokken çoğalıyor bu kışkırtma.
Ağzım sanki bakır bir maşrapa
şaşıyor bir anda kanatlanan asmalara.
Trenle dansına hak veriyor buğdayın.
Mısır ekmeğine tomurcuklanan
gözlerle bakıyor. İyi ki varsın
diyor çamlığın mayaladığı havuza.
Bandırma'nın gülünü rüyasına çağırıyor.
Daha bereketli sayılacak belki de
kirazolmak bir gün vardığında huzura.

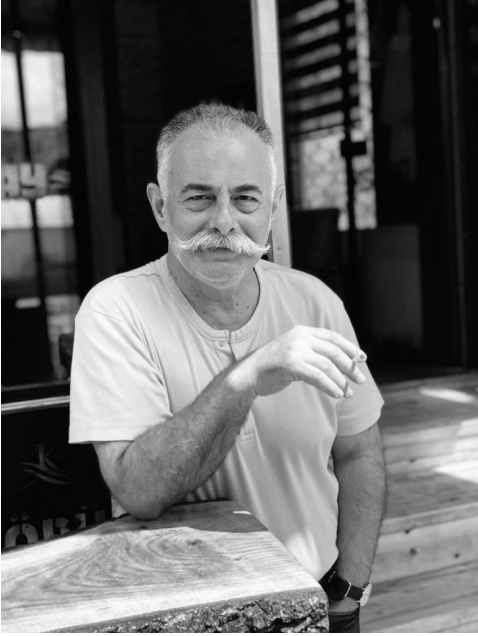
Otuz beş yıl sonra siyah
ve bordo iki çantaya göz kırpyorum.
Kurum çalışanları saygıyla eğiliyor.
Ellerinde papatyalar, güvercinden kaşları

semâda gümüş bir kubbe oluyor mırıltıları.
 Kıpır kıpır bir neş'e.. Büyük, geniş
 omuzlu bir sırdaş düşüyor nalburla
 balık pazarı tarafına. Yağ gibi parlıyor
 harcına süt karışmış fakülte merdivenleri.

Ren geyikleri kapalı.
 Uyurgezer tırtıllar, ateş böcekleri kapalı.
 Saray birikintileri, tedarik süresi kapalı, dergâh
 mahfilleri, talebe gömleği, evliya sefineleri..
 Açık
 dua teşebbüsü, dut pekmezi, lâtife hizmetleri..

Kader ipini geriyor ya torunlar,
 kirpiler geziniyor sakalında bazen.
 İmza topluyor ve dergilerin sadece ilk
 sayısına abone oluyor.
 Hekime bir soru sor
 diye şişiriyorum göğsümü.
 Alacağım cevap tanbur
 sesini çoşturabilir. Çekirge'den
 Lâmiî Çelebi'den kalma unutulmuş bir lisan
 aramızda. Enginar bahsi uzayabilir, eğer
 kilidi açılacaksa. Açılacaksa gazelin
 tüylü dilimleri. Kahır bize yük
 değil, parladıkça çıtırdayan hikmet
 gelgitleri.

Diyorum ya, değil mi
ki şiir de baştan sona mâsivâ..
Tam buraya bir fotoğraf
koy, geç karşısına, arkasını imzala, mâsivâ
kat mâsivâyâ.

Kalbinde bu yüzden bir hemze
kadar yer bulmak hevesindeyim.

Ali Göçer

BİR RESİM ÇALIŞMASI

SONBAHAR

Aklıma çakılan bir hançerdin
Dört nala koştun kanımda
Saçlarına eylül sürdüm uçmadı
Çakıl taşları siz gelin imdada

Tenime değen gurbet oldu gülüşün
Yüzünde zaptedilmez bir güneş
Tut ki, köhne bir limandayız
Bir balıkçı kahvesinde
Ürkek çaylara uzanır ellerimiz
Yani yüreğimizde güvercin uçuşları

Bu masanın mesafesizdir iki yanı
konuşuyorum ağıt rengi gülüyorsun
Bir kadının ağlamasındaki uçurum kadar
Yalnızdır bir erkeğin hüznü

Çok kuru yağıyor yağmurlar
Soruyorum deniz rengi susuyorsun
Bu masalın ortası bin bir alâmet
Dilin değil gözün susmasıydı kıyamet

Çok insan eli değdi rüyalarım
Artık ben dağıma gitmeliyim
Sen sustun ya,
İptal oldu alnımdaki güneş.

KIŞ

Dağlara akşamın inmesiydi gidişin
Büyülü sandığımdan uçtu güvercinlerim
Yağmurlara kapalıyım artık
Türkülerim sustu

Çok sözler fısıldadım ayaklarına
Tam yakaladım derken hayatı
Kıyı üstümüze geliyordu
Biz deniz oluyorduk yelkenlerimiz martı
Sonra şehir kalbinden susuyordu
Arnavut kaldırımlarında düş cesetleri
Ölüm izahı olmayan bir gidişti

Yokluğun kuşları ürkütüyor
Şiddetli bir zenci oluyorum
Dokunsan gökyüzü olacağım
Ama dokunamıyorsun
Acının hiç rengi olmadı ki
Dualar hep yalnızdı
Ya bu akrebi öldüreceksin diye bir ses
Ya da silahlara varacak alnın diye bir öfke

Yüzünün seccadesine
Serdikçe alınımı
Çoğaldı içimin mahşeri
Bütün vahaların aziziyim artık
Yüzün, yüzün, sarı yüzün
İntihar makaslarında ölüm saçıyor

Camları tutuşturdu akşam
Türküler gitti kül oldum
Sahipsiz bir cesede bırakılmış gül oldum
Sen gittin kör oldum

Ey beyazın sonsuz derinliği
Tut elimden uzat ipini

Mustafa Ruhi Şirin

ÇOCUKLAR İÇİN İSTANBUL ŞİİRLERİ

Kanatlı İki Dev

Benzer İstanbul'un
İki yakası masal içinde
Gülümseyen iki şakacı deve

Asya'dır Anadolu'daki
Avrupa'dakinin adı
Rumeli

Uzanmış gibi
İkisi de
Karadeniz'den
Ege Denizi'ne
Her an
Bakışmak için

Konuşur iki dev
Gece gündüz
İki eski sırdaş gibi

Islak Bir Çocuk Gibi

Sızan güneşle
Ortanca bulut
Nasıl da birden
Dönüşüyor
Masal bir aynaya

Benziyorum İstanbul'a
Bakınca Boğaziçi'ne

Sevdikçe birbirimizi
Daha iyi
Arkadaş oluyoruz

Yağmur yağarken
Açmayınca şemsiyemi
İstanbul oluyorum
Islak bir çocuk gibi

Mehmet Narlı

BİYOĞRAFİK FRAGMANLAR-5-

Dar Yerler ve Aşklar

günlerin gönülsüzce asıldığı birbirine
aşağılanmışların kibirle hayatı süzdüğü
tebeşirin ancak gıcırta olduğu tahtada
lime lime olduğu edeplerin aynalarda
aşkların atların salur kazanların ve
gövdesinden yarılmış kutlu ağaçların
kalmadığı bir dünyanın ipini çeke
kanatarak dilimdeki yaraları ağlamak için
düşezardım çimenle denizin bulunduğu yerde

bir gün yani sözün gelişi bir gün
aslında yaprağın düşme zamanı kadar
nasıl diyeyim dans eder gibi değil
gözünden düşmüş tutamamış gibi de değil
yerinden çıkmış da yer bulamamış gibi
bir bakış uçarak başımın önüne düştü

dedim çağırmasız gelen bu mudur
bu mudur içimin kurumasına dökülen su
vardır bileniniz nasıl dolar insanın içi
koca dağları aşmış ferahlığıyla
şarkılarla ayva çiçekleriyle falan
yüz kapım varmış yüzünden de o girmiş gibi

Şakir Kurtulmuş

IRMAĞIN KİYISINDA

açıkta kaldım
denizi kirleten ırmağın kapısında
yeni bir yol aradım
kesişti yollarımız

su içtim, baş üstünde tuttum
dağın gizemli basamaklarında
tütsülediğim fesleğen kokusu
bitti
ne çok iştah açıcı bahçelerde
sıkıştı göğsüm, büyük bir hınçla
nefsimi tutup ellerimle taa
yukarılara fırlattım
hızla çarpsın diye yere

şeyhinin kapısında bekleyen şair arkadaşım
yunusu andım,
arındım
şiire tutundum,
kul oldum,
kül oldum,
ara sokaklarında dolaştığım
şirin zahter kokulu küllerinden
yeniden doğdum

semalardan geçtim
dağın toprağa dönük ağzında bir dünya acısı
pişmanlık, yitirilmiş
zamanlara öyküen insanların bağırışları
ağacın dilinde pişmanlık duyan bir elmanın
tövbesi, senin tövben
benim tövbem
onun tövbesi ağacın gölgesinde

hangi kör bıçaktan geri döndürüldü
kaderimiz bir çocuğun kaderiyle birlikte
hangi çağın izi altında kabuk bağlamış
yosun tutmuş derelerin adı, ellerin
izlerin etrafında kurulu düzenleri aştım
dağ taş dere tepe yol yürüdüm
semalardan geçtim